

HCS D

**Human capital and social
development.**

2025 – volume 15, issue 3

Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali.

2025 – 15-jild, 3-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM FAN VA

INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT

UNIVERSITETI

Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali

Journal Human capital and social development

Журнал Человеческий капитал и социальное развитие

Jurnali

15-jild, 3-son (iyun) 2025.

Jurnal 2021-yilda tashkil topgan.

Davriyligi: har ikki oyda

Davriy nashirning rasmiy nomi: “Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish”-“Human capital and social development”-“Человеческий капитал и социальное развитие”
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 19.05.2021 sanada berilgan №1179 guvohnomasi bilan ro‘yhatdan o‘tgan.

Junal: O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2023-yil 30-noyabrdagi 342/3-son qarori bilan tasdiqlangan Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) Ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yhatiga kiritilgan.

Jurnal asoschilari: Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Inson resurslari va mahalla tarqqiyotini boshqarish instituti.

Nashr etuvchi: SamDU tahririy-nashriyot bo‘limi.

Xalqaro indeksi: ISSN 3030-3672

Tahririyat telefoni: +998 (94) 283 56 78, +998 (90) 502 13 03

Pochta manzili: 140104, Samarqand shahar., Universitet xiyoboni, 4

Web-sayt: www.hcsd.samdu.uz.

E-mail: muhridinrabbimov@gmail.com

«INSON KAPITALI VA IJTIMOYIY RIVOJLANISH»
«HUMAN CAPITAL AND SOCIAL DEVELOPMENT»
«ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ»
JURNALI

Bosh muharrir: t.f.d., prof. Xalmuradov Rustam Ibragimovich

Bosh muharrir o‘rinbosari: i.f.d., prof. Arabov Nurali Uralovich

Kotib: PhD, dots. Nasimov Ikrom Xusanovich

Texnik muharrir: assistent., Rabbimov Muxriddin Musoqul o‘g‘li

TAHRIRIYAT KENGASHI

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. Abdurahmonov Qalandar Xodjayivech

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. G‘ulomov Saidaxror Saidaxmedovich

DSc, professor Daler Mirpochoyev (Iqtisodiyot va savdo instituti, Tojikiston)

PhD, professor Arindam Banik (Xalqaro menejment instituti, Hindiston)

PhD, professor Jiye Li (Sian Jiatong universiteti, Xitoy Xalq Respublikasi)

PhD, professor Bayong Van Li (Yongnam universiteti, Janubiy Koreya)

PhD, professor Vonyong Li (Yongnam universiteti, Janubiy Koreya)

PhD, professor Yan Patterson (Kvinslend universiteti, Avstraliya)

PhD, dots. Djurakulov Shoxrux Davronovich (SamDU)

i.f.n., dots. Yuldashev Shamsiddin Qiyomiddinovich (SamDU)

i.f.n., dots. Nizamov Axtam Numonovich (SamDU)

i.f.n., dots. Bozorov Berdimurod Ulug‘murodovich (SamDU)

i.f.n., dots. Boboqulov Bahromqul Mamatkulovich (SamDU)

i.f.n., dots. Usmonova Dilafruz Karshiyevna (SamDU)

i.f.n., dots. Alibekova Saodat Lapasovna (SamDU)

PhD, dots. Ulug‘murodova Nodira Berdimuradovna (SamDU)

PhD, dots. Sharifov Shuhrat Saidahmadovich (SamDU)

PhD, dots. Bakayev Ziyovuddin Toshbolta o‘g‘li (SamDU)

PhD, dots. Karjavova Xurshida Abdumalikovna (SamDU)

PhD, dots. Mansurova Nargiza Shamsiddinovna (“Ipak yo‘li” turizm va madaniy meros xalqaro universiteti)

PhD, dots. Djalilov Faxriddin Azimovich (SamDU)

PhD, dots. Boltayev Burxon Sadinovich (SamDU)

PhD, dots. Maxmudova Mohinur Ravshanbekovna (SamDU)

“YASHIRIN IQTISODIYOT”GA METODOLOGIK YONDASHUVNI TAKOMILLASHTIRISH

N.R.Abduvohidov

Samarqand iqtisodiyot va serves instituti, Samarqand, O‘zbekiston.

OPEN ACCESS

HCSD

Correspondence

Abdovohidov

Najmiddin

Rahmatullaevich

Samarqand iqtisodiyot va serves instituti
mustaqil izlanuvchisi, Samarqand
viloyati, Samarqand viloyati soliq
boshqarmasi xodimi.

Email:

najmiddinabduvohidov@gmail.com

Tel: 99893 720 03 18

Received: 20 May 2025

Revised: 28 May 2025

Accepted: 11 June 2025

Published: 30 June 2025

Funding source for publication:

Samarkand State University.

Publisher’s Note: HCSD stays neutral
with regard to jurisdictional claims in
published maps and institutional
affiliations.

Copyright: Journal Human capital and
social development © 2 by Samarkand
State University is licensed
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Annotasiya: maqolada “yashirin iqtisodiyot”ga metodologik yondashuvni takomillashtirish masalalari qarab chiqilgan. Shuningdek, hozirgi vaqtda axborot texnologiyalarini rivojlanishi, iqtisodiyotni raqamlashtirish jarayonining takomillashib borayotganligi bilan hamohang ravishda yashirin iqtisodiyotning ko‘rinishlari ham takomillashib borayotganligiga ham urg‘u berilgan. Raqamli iqtisodiyot orqali amalga oshirilayotgan tadbirlar natijasida zamonaviy nazorat mexanizmlari yaratilishiga qaramasdan yashirin iqtisodiyotning zamonaviy ko‘rinishlari paydo bo‘lmoqda.

Kalit so‘zlar: yashirin iqtisodiyot, soyadagi iqtisodiyot, ikkilamchi iqtisodiyot, xufiyona iqtisodiyot, norasmiy iqtisodiyot, noqonuniy iqtisodiyot, qora iqtisodiyot, kuzatilmaydigan iqtisodiyot, soxta iqtisodiyot.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДОЛОГИЧЕСКОГО ПОДХОДА К “ТЕНЕВОЙ ЭКОНОМИКЕ”

Аннотация: в статье рассмотрены вопросы совершенствования методологического подхода к теневой экономике. В частности, уделено внимание тому, что с развитием информационных технологий и усовершенствованием экономических процессов одновременно развиваются и формы теневой экономики. Несмотря на создание современных механизмов контроля в рамках мероприятий по цифровой экономике, продолжают появляться новые формы теневой экономики.

Ключевые слова: теневая экономика, неформальная экономика, нелегальная экономика, черная экономика, скрытая экономика, неподконтрольная экономика, фиктивная экономика.

IMPROVING THE METHODOLOGICAL APPROACH TO THE “HIDDEN ECONOMY”

Annotation: this article examines the issues of improving the methodological approach to the shadow economy. In particular, it highlights that with the development of information technologies and the improvement of economic processes, forms of the shadow economy are also evolving. Despite the implementation of modern control mechanisms within the framework of digital economy initiatives, new forms of the shadow economy continue to emerge.

Keywords: shadow economy, informal economy, illegal economy, black economy, hidden economy, unobserved economy, fictitious economy.

Kirish. Bugungi kunda dunyo mamlakatlari ayniqsa rivojlanayotgan mamlakatlar uchun yashirin iqtisodiyot masalasi eng dolzarb muammo bo'lib qolmoqda, uni ko'lamini qisqartirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlarga qaramasdan, yashirin iqtisodiyotning zamonaviy shakllarda paydo bo'lishi davom etmoqda. Ayniqsa axborot texnologiyalari, internet tarmoqlarini rivojlanishi oqibatida yashirin iqtisodiyot ko'lamini transchegaraviy muammoga aylanib bormoqda. Bu borada mamlakatimizda ham tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. Ammo bu haqda ilmiy tadqiqotlar yetarli emas. Bo'lganda ham natija sezilarli darajada ta'sirchanligi kam bo'lmoqda. Chunki bu hamon saqlanib qolmoqda. Shu jihatdan ushbu ish, bugungi kunda o'ta dolzarb hisoblanadi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Xalqaro miqyosda yashirin iqtisodiyot muammolarini tadqiq qilgan olim va tadqiqotchilar jumlasiga: E.Shutherland, K. Hart, E.Fayge, P. Gutmann, G.Yamada, A.Portes, S.Sassen-Koob, D.Mead, S.Morrisson, B.Dallago, F.Shnayder, A.Buex, P.Lemieuks, S.Villiams, D.Andrevs, A.Sanchez, A.Jonsson, L.Feld, S.Larsen, R.Dell Anno va boshqalar. Mamlakatimizda ushbu sohada ilmiy tadqiqot olib borgan olim va tadqiqotchilar jumlasiga: A.O'lmasov, Sh.Qobilov, K.Mambetjanov, A.Xudoynazarov, A.Axmadaliev, N.Abulqosimov, N.Mo'minov, R.M.Alimov, V.N.Galkin, Z.S.Zaripov, T.V.Iminov, A.T.Isaxodjaev, I.Ismoilov, M.Q.Pardaev, M.M.Muhammedov, Q.Mirajonov, A.A.Ortiqov, X.Odilqoriev, I.Rustamov, G'.N.Alimardonov, Z.K.Toshev kabilarni kiritish mumkin.

Tadqiqot metodologiyasi.

Tadqiqot jarayonida mantiqiy yondoshuv, qiyosiy tahlil, guruhlash, induksiya va deduksiya, makon va zamon, tahlil va sintez hamda iqtisodiy tahlilning boshqa usullaridan foydalanilgan.

Tahlil va natijalar. Xalqaro miqyosda ham, MDH davlatlari va mamlakatimizda ham yashirin iqtisodiyot bo'yicha atamalarni qo'llashda bir xillik mavjud emas. Ushbu iqtisodiy munosabatda-yashirin iqtisodiyot, soyadagi iqtisodiyot, ikkilamchi iqtisodiyot, xufiyona iqtisodiyot, norasmiy iqtisodiyot, noqonuniy iqtisodiyot, qora iqtisodiyot, kuzatilmaydigan iqtisodiyot va boshqa atamalar qo'llaniladi.

“Yashirin iqtisodiyot”ning xalqaro e'tirof etilgan yagona tarifi hamda uning ko'lamini aniqlashning aniq usullari mavjud emas. Ilmiy adabiyotlarda, asosan rus tilida ko'proq “Soyadagi iqtisodiyot” (tenevaya ekonomika) va o'zbek tilidagi ilmiy adabiyotlarda “Yashirin iqtisodiyot” atamasi qo'llanib kelinmoqda. Bu ikki atama mazkur iqtisodiy jarayonni umumlashtiruvchi atamasi sifatida o'quvchilar tomonidan qabul qilinayotgan bo'lsada, ularning har bir turining o'ziga xos xususiyatlari mavjud.

O'zbek tilidagi adabiyotlarda yashirin iqtisodiyotga berilgan tariflar bilan tanishadigan bo'sak, O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasining Ya-harfi bo'limida, “**yashirin iqtisodiyot, xufiya iqtisodiyot** — ishtirokchilar tomonidan oshkora olib borilmaydigan, davlat va jamiyat tomonidan nazorat qilinmaydigan, soliqlar to'lanmaydigan, rasmiy davlat statistikasida qayd etilmaydigan iqtisodiy jarayonlar, iqtisodiy faoliyat turlari”, deb izoh

berilgan. So'ngra unga yanada aniqlik kiritish uchun "Yashirin iqtisodiyot oshkora payqab bo'lmaydigan tovarlar va xizmatlarni ishlab chiqarish, taqsimlash, ayirboshlash, iste'mol jarayonlari-iqtisodiy munosabatlar bo'lib, uning negizida ayrim kishilar yoki kishilar guruhi manfaatlari yotadi" degan tushuncha ham keltirilgan. Milliy ensiklopediyaning mazkur bo'limida yashirin iqtisodiyotning maqsadi, iqtisodiy-ijtimoiy oqibatlariga ko'ra 6 ta turga bo'lingan holda tushuncha berilgan.

H.P.Abulqosimov va M.H.Abulqosimovlarning muallifligida 2015 yil "Noshirlik yog'dusi" nashriyoti tomonidan chop etilgan -IQTISODIYO'T-qisqacha izohli lug'atining 386-betida: "Xufyona (yashirin) iqtisodiyot – davlat statistika organlarida hisobga olinmagan, g'ayriqonuniy va iqtisodiy faoliyatga teskari bo'lgan harakatlar yig'indisi. Xufyona iqtisodiyot – unda iqtisodiy faoliyat qonun doirasidan tashqarida amalga oshiriladigan, ya'ni bitimlar qonundan, xo'jalik turmushining huquqiy me'yorlari va rasmana qoidalaridan foydalanilmagan holda amalga oshiriladigan soha", deb tushuntirilgan. Ushbu asarda xufyona (yashirin) iqtisodiyotni 3 toifaga ajratilgan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika Agentligi (hozirda O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi)ning 2024 yil 27 maydagi 114-buyrug'i bilan tasdiqlangan Kuzatilmaydigan iqtisodiyotni statistik baholash bo'yicha uslubiy nizom tasdiqlanib, yashirin iqtisodiyotni statistik baholash nukta nazaridan **kuzatilmaydigan iqtisodiyot** atamasidan foydalanilgan va uning 3 ta tarkibiy qismi sifatida tarif berilgan, jumladan:

Kuzatilmaydigan iqtisodiyot – doimiy statistika kuzatuvlarida to'liq yoki

qisman qamrab olinmagan, shuningdek, statistika ko'rsatkichlarida aks ettirishda bilvosita usullar orqali baholanadigan iqtisodiy faoliyat turlari, deb qaralib, ularni quyidagi uchta turi keltirilgan:

-norasmiy iqtisodiyot – uy xo'jaliklari yoki jismoniy shaxslar tomonidan belgilangan tartibda ro'yxatdan o'tmagan holda amalga oshiriladigan ishlab chiqarish (xizmat ko'rsatish) bilan bog'liq iqtisodiy faoliyat;

-yashirin iqtisodiyot – qonun bilan man etilmagan, ammo soliqqa tortilmaslik va qonun hujjatlari talablariga rioya qilmaslik maqsadida davlat organlaridan ataylab berkitilgan iqtisodiy faoliyat;

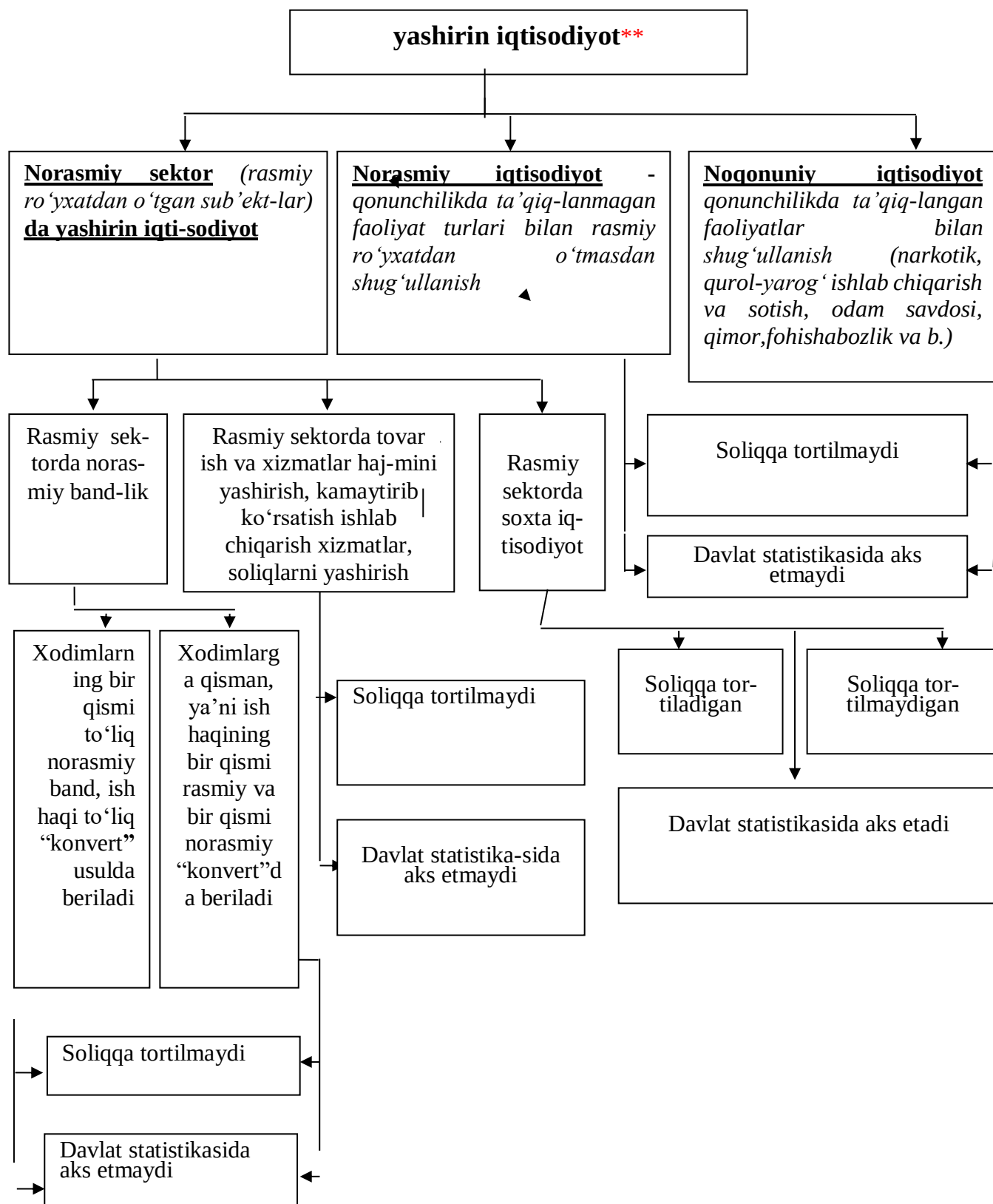
-noqonuniy iqtisodiyot – qonun bilan ta'qiqlangan yoki vakolatga ega bo'lmagan shaxslar tomonidan amalga oshirilganda qonun hujjatlariga muvofiq javobgarlikka olib keladigan iqtisodiy faoliyat turlari.

Yashirin iqtisodiyotning bir ko'rinishi yoki shakli hisoblangan norasmiy iqtisodiyotning nazariy masalalarini takomillashtirish bo'yicha G'.N.Alimardonov tomonidan ham tadqiqotlar olib borilgan, "Ko'pincha yashirin yoki yashirin iqtisodiyot deb ataladigan norasmiy iqtisodiyot rasmiy sektorning me'yoriy-huquqiy bazasidan tashqarida yuzaga keladigan bir qator iqtisodiy operatsiyalar va amaliyotlarni o'z ichiga oladi. Norasmiy iqtisodiyot davlat tomonidan ro'yxatga olinmagan, tartibga solinmagan yoki soliqqa tortilmaydigan faoliyatni o'z ichiga oladi" - deb ko'rsatib o'tgan.

Fernando de Soto "Boshqa yo'l" asarida, **xufyona iqtisodiyotni** xalqning, korrupsiyalashgan davlatning, qashshoqlashayotgan aholining asosiy ehtiyojlarini qondirishga layoqatsizligiga

1-jadval

**Iqtisodiy-statistik (davlat budjeti manfaati) nuqtai nazardan yashirin
iqtisodiyotning nomoyon bo'lish ko'rsatkichlari***

Xufyona iqtisodiyotni o'rganish va tahlil etish taxminan yarim asrdan buyon davom etayotgan bo'lsa ham, olimlarda va tahlilchilarda uni tahlil qilishning yagona yondashuvi hanuzgacha mavjud emas. Masalan, ingliz tilidagi manbalarda "informal economy" (norasmiy iqtisodiyot), "underground economy" (yashirish (maxfiy) iqtisodiyot), "s'hadow economy" (soyadagi (pana) iqtisodiyot), "black economy" (qora iqtisodiyot) kabi terminlarni uchratish mumkin, va bu terminlar turli tadqiqotchilarda turli ma'noda izohlanishini ko'rsamoqda.

Amalga oshirilgan tadqiqotlar va kuzatuvlar natijasida, yashirin iqtisodiyotning iqtisodiy (davlat budjeti) nuqtai nazaridan namoyon bo'lishini 3 ta guruhga bo'lishimiz mumkin(1-jadval):

I.Rasmiy sektorda, yashirin iqtisodiyot;

II.Norasmiy iqtisodiyot;

III.Noqonuniy iqtisodiyot.

Rasmiy sektorda, yashirin iqtisodiyot, - bu rasmiy ravishda ro'yxatdan o'tgan sub'ektlar (yuridik va jismoniy shaxslar)da, norasmiy bandlik, bajarilgan ish va xizmatlar, ishlab chiqarilgan mahsulotlar, sotilgan tovarlar hajmini rasmiy hisobotlarda ko'rsatmaslik, kamaytirib ko'rsatish, soliqlarni yashirish yoki kamaytirib ko'rsatish hamda soxta (har xil qo'shib yozishlar) ko'rsatkichlar hisoblanadi.

Norasmiy iqtisodiyot, - bu mamlakat qonunchiligida ta'qiqlanmagan faoliyat turlari bilan rasmiy ro'yxatdan o'tmagan holda shug'ullanish bo'lib, undagi barcha faoliyatlar (bandlik, ishlab chiqarish, realizatsiya va boshq.) norasmiy (yashirin) tarzda amalga oshirilib, soliq va statistik hisobotlarda aks ettirilmaydi;

Noqonuniy iqtisodiyot, - mamlakat qonunchiligida ta'qiqlangan faoliyat turlari (narkobiznes, o'q-dori, qurol-

aslaha, odam savdosi, fohishabozlik, qimor va boshq.) bilan bog'liq iqtisodiy faoliyat bo'lib, soliq va statistik ko'rsatkichlarda qayd etilmaydi.

Rasmiy sektordagi yashirin iqtisodiyot jarayoni ancha murakkab jarayon bo'lib, uni ayrim ko'rinishlari soliqqa tortilmasdan davlat statistikasida qayd etilmasdan amalga oshirilsa, ayrimlari soliqqa tortilib, statistika ko'rsatkichlarida aks ettirilishi, ayrimlari esa, statistika ko'rsatkichlarida aks ettirilsada soliqqa tortilmasdan qolishi mumkinligi kuzatilmoqda.

Bu holat esa yuqorida ko'rib o'tilgan yashirin iqtisodiyotga berilgan tariflarda - yashirin iqtisodiyot soliqqa tortilmasligi va davlat statistikasida aks etmaydigan jaryon ekanligi kabi tushunchalarga zid keladi.

Mazkur tadqiqotimizda rasmiy sektordagi yashirin iqtisodiyotni murakkabligidan kelib chiqib, uni tizimlashtirishga harakat qildik.

Tadqiqotlarimiz ko'rsatdiki, rasmiy sektordagi yashirin iqtisodiyot ham o'z navbatida 3 ta turga bo'linadi:

1.Rasmiy sektorda norasmiy bandlik;

2.Rasmiy sektorda, tovar ish va xizmatlar ishlab chiqarish hamda sotish hajmlarini ko'rsatmaslik yoki kamaytirib ko'rsatib shu orqali soliqdan qochish;

3.Rasmiy sektorda soxta iqtisodiyot.

Rasmiy sektordagi norasmiy bandlik ham ikki xil ko'rinishda namoyon bo'ladi:

-to'liq norasmiy bandlik - bunda mazkur ishchi-xizmatchilar rasmiy ravishda ishga qabul qilinmasdan, og'zaki kelishuv asosida ishlab, ish haqini "konvert" usulda oladi, ularga ish haqidan daromad solig'i va ijtimoiy soliq hisoblanmaydi, davlat statistika ko'rsatkichlarida aks etmaydi, mazkur

norasmiy band fuqarolarning mehnat, dam olish va boshqa huquqlari cheklanadi. Rasmiy band bo'lgan xodimlarga ish haqining bir qismi "konvert" usulda beriladi, mazkur "konvert"da to'langan ish haqi miqdoriga ish haqidan daromad solig'i va ijtimoiy soliq hisoblanmaydi, davlat statistikasida ish haqining mazkur qismi aks ettirilmaydi.

Rasmiy sektordagi norasmiy bandlik iqtisodiyotning barcha sohalarida mavjud, ayniqsa qishloq xo'jaligi, qurilish, sanoat, xizmat ko'rsatishning umumiy ovqatlanish sohasida yuqori ulushni tashkil etmoqda.

2023 yil davomida Samarqand viloyat soliq idoralarining amalga oshirgan chora-tadbirlari natijasida 8502 ta rasmiy sektordagi xo'jalik sub'ektlarida norasmiy band bo'lgan 40367 nafar fuqarolar rasmiy bandligi ta'minlanib, ularga 117,5 mlrd so'm soliqlar hisoblanishi ta'minlangan.

Xulosa va takliflar. Mazkur tadqiqot ishi davomida yashirin iqtisodiyotning rasmiy va norasmiy

sektorda iqtisodiyot nuqtai nazaridan nomoyon bo'lishini va ularni tizimlashtirish yo'nalishlari nazariy jihatdan ko'rib chiqilib, quyidagi xulosalar qilindi:

Birinchidan, rasmiy sektordagi iqtisodiy ko'rsatkichlarni ijobiy tomonga o'zgartirish uchun qo'shib (kamaytirib) yozish va noqonuniy iqtisodiyotni oldini olish hamda bartaraf etish uchun hukumat tomonidan zudlik bilan keskin chora-tadbirlar belgilanishi lozim;

Ikkinchidan, rasmiy sektordagi yashirin iqtisodiyotni oldini olish va bartaraf etish uchun zamonaviy texnologiyalar asosida iqtisodiyotni raqamlashtirish jarayonini takomillashtirib borish ham maqsadga muvofiq.

Uchinchidan, yashirin iqtisodiyotning nomoyon bo'lish shaklidan biri *norasmiy iqtisodiyotga* nisbatan hukumat tomonidan "yumshoq" munosabatda bo'lib, ularni rag'batlantirish orqali rasmiy sektorga jalb qilish jarayonini takomillashtirish ham o'ta dolzarb masalalardan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Орлова Д.Р., -“ Теневая экономика”. Учебное пособие. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Мир науки, 2023. 4-стр;
2. Turdiev B.S.,-“Yashirin iqtisodiyot”ni qisqartirish va unga qarshi samarali kurashish yo'llari, “Yurist axborotnomasi” jurnali 2020 yil 4-son, 1 jild, 168-bet;
3. O'lmasov A, Qobilov Sh.,- O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, Ya-harfi, yashirin iqtisodiyot, xufiya iqtisodiyot;
- 4.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika Agentligining 27.05.2024y. dagi 114-buyrug'i bilan tasdiqlangan “Kuzatil-maydigan iqtisodiyotni statistik baholash bo'yicha uslubiy nizom” 1-bet;
5. Alimardonov G'.N., -“Norasmiy iqtisodiyotning mavjudligini nazariy masalalari”-“Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil” ilmiy elektron jurnali, 2023 yil avgust 4-son, 116-bet;
6. Abulqosimov H.P., Mo'minov N.G., “Xufiyona iqtisodiyot”-o'quv qo'llanma, Toshkent “Yangi nashr” -2020;

CONTENTS

1	SAMARQAND VILOYATIDA INVESTITSION - INNOVATSION FAOLLIKNI OSHIRISH HOLATI VA INVESTITSİYALARNING TARKIBIY XUSUSIYATLARI	
	Bektemirov Abdumalik Bektemirovich, Axrorov Abbos Aslamjon o'g'li	4-13
2	“YASHIRIN IQTISODIYOT”GA METODOLOGIK YONDASHUVNI TAKOMILLASHTIRISH	
	Abduvohidov Najmiddin Rahmatullaevich	14-19
3	OILA TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH DASTURI DOIRASIDA BANKLAR TOMONIDAN AMALGA OSHIRILGAN ISHLARNING AHAMIYATLI JIHLTLARI	
	Z.D.Niyozov , A.A.Axrorov	20-24
4	HUDUDIIY INVESTITSIYA JOZIBADORLIGINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	
	Bektemirov Abdumalik Bektemirovich, Ergasheva Aziza Xasan qizi	25-34
5	DESTINATION MANAGEMENT AND BRANDING: CREATING COMPETITIVE ADVANTAGE IN GLOBAL TOURISM	
	Nasimov Dilmurod Abdullayeich, Sirojiddinova Shahrizoda	35-42
6	TA'LIM MUASSASALARIDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH TAMOIYILLARI	
	Meliboyev Ibroxim Mavlon o'g'li	43-47
7	SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MA'LUMOTLARNI TAHLIL QILISH VA BASHORATLASH ALGORITMLARINI ISHLAB CHIQISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI	
	Bekmurodov Ulug'bek Bahrom o'g'li, Shomirzayev Farruh Akram o'g'li	48-55
8	SAMARQAND VILOYATIDA INVESTITSION-QURILISH JARAYONLARI ISHTIROKCHILARI FAOLIYATINING ASOSIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI	
	Abduvaliyev Bekzod Muxiddin o'g'li	56-61
9	TURISTIK XIZMATLAR VUJUDGA KELISHINING XUSUSIYATLARI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	
	Umirzoqova Muxabbat Ismatjon qizi	62-67
10	TURAR-JOY KO'CHMAS MULK OBYEKTLARINI BAHOLASH XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARINI TAHLILI	
	A.S.Suyunov, B.M.Abduraimov, B.A.Suyunov	68-73
11	BANK XIZMATLARIDA AN'ANAVIY XIZMATDAN RAQAMLI XIZMATGA O'TISHNING AHAMIYATLI JIHLTLARI	
	Niyozov Zuxur Davronovich, Bektemirov Bunyodjon Mamasaliyevich	74-78
12	MINTAQAVIY TRANSPORT INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARINING QO'LLANILISHI VA ULARNING USTUVOR YO'NALISHLARI	
	Rahmonov Rasul Ne'matovich	79-86
13	POTENTIAL AND POSSIBILITIES OF UTILISATION OF CULTURAL HERITAGE FOR TOURISM DEVELOPMENT IN SAMARKAND	
	Mukhsin Khidirov, Umida Shodieva	87-91
14	O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA XORIJIY INVESTITSİYALARNI RAG'BATLANTIRISHDA ERKIN IQTISODIY ZONALARNING O'RNI	
	Abdurahmonov Azizbek Akram o'g'li	92-99
15	IoT (INTERNET OF THINES) XAVFSIZLIK MUAMMOLARINI BARTARAF ETISH USULLARI	
	Bekmurodov Ulug'bek Bahrom o'g'li , Ruziyeva Zulfiya Qurvonovna	100-106

16	СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДОВ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УСЛУГ ПО ОЦЕНКЕ ОБЪЕКТОВ ЖИЛОЙ НЕДВИЖИМОСТИ (НА ПРИМЕРЕ РЫНКА ЖИЛЬЯ Г. САМАРКАНДА)	
	A.C.Суюнов, Б.А.Суюнов	107-114
17	TURIZM SOHASINI KLASSTERLASHTIRISHNING INNOVATSION OMILLARI VA XUSUSIYATLARI	
	Botirov Og'abek Jasurbek o'g'li	115-118
18	INNOVATSION USULLARDAN FOYDALANISH ORQALI TABIIY TURISTIK RESURLARNI SAMARALI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	
	Rabbimov Muxriddin Musoqul o'g'li, Samiyeva Muxlisa Olim qizi	119-123
19	XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RESURS TA'MINOTI TUSHUNCHASI, MAZMUNI VA IQTISODIY MOHIYATI	
	Arziqulova Oybarchin Eshquvat qizi	124-130
20	RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA DAVLAT BOSHQARUVINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	
	Sanakulova Iroda Abrorovna	131-135
21	QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASH INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	
	Nurimbetov Timur Uzakbergenovich	136-140
22	HUDUDIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA TURISTIK-INNOVATSION KLASSTERLARNING INSTITUTSIONAL ASOSLARI VA RIVOJLANISH MEXANIZMLARI	
	Erbo'tayev Azimjon Qahramon o'g'li	141-148
23	INNOVATSION RIVOJLANISH SHAROITIDA INSON KAPITALINING KICHIK BIZNES RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	
	Eshbo'riyev Umarbek Rashidovich	149-155
24	SAMARQAND VILOYATIDA MUZEY TURIZMINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	
	Yulduz Pirnazarovna Urunbayeva	156-163
25	ELEKTRON TIJORATNING RIVOJLANISHI VA UNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	
	Tashmatov Sharaf Urokboyevich	164-170
26	TADBIRKORLIK RISKI VA TAVAKKALCHILIK: NAZARIY DIFFERENSIYA HAMDA ULARNING BOSHQARUVDAGI AHAMIYATI	
	Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov	171-178
27	OLIY TA'LIM TIZIMIDA RAQAMLI PLATFORMALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	
	Boynazarova Iroda Mahmud qizi	179-185
28	ДВУХЭТАПНЫЙ МЕТОД ГРУППИРОВКИ БУЛЕВЫХ ПРИЗНАКОВ И ПОСТРОЕНИЕ ИНФОРМАТИВНЫХ ПРИЗНАКОВ В ВЫДЕЛЕННЫХ ГРУППАХ	
	Порсаев Ганиджон Мухамедович	186-193
29	RESEARCH ON MARKETING INNOVATION OF CHINESE MUSEUM CULTURAL AND CREATIVE PRODUCTS FROM THE PERSPECTIVE OF EXPERIENTIAL MARKETING	
	Nasimov Ikrom Khusanovich, Guang Yang	194-200
30	TURIZM SOHASINING INNOVATSION FAOLLIGI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH HOLATI TAHLILI	
	Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	201-206